

Sygn. akt VIII U 1750/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jolanta Węs

Protokolant – starszy sekretarz sąd. Alicja Machnio

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2015 roku w Lublinie

sprawy M. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do renty socjalnej

na skutek odwołania M. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 20 maja 2013 roku znak (...)

I zmienia zaskarżoną decyzję i ustala M. T. prawo do renty socjalnej od dnia 1 marca 2013 roku do dnia 30 września 2017 roku;

II przyznaje adwokatowi P. J. od Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Lublinie) kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sygn. akt VIII U 1750/13

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 20 maja 2013 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.), odmówił wnioskodawcy M. T. prawa do renty socjalnej.

W uzasadnieniu powyższej decyzji podano, że zgodnie z orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 26 kwietnia 2013 r. jest on całkowicie niezdolny do pracy, a całkowita niezdolność do pracy powstała 20 kwietnia 2009 r., jednak niezdolność ta nie pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w okresie od 31 stycznia 1983 r. do 30 stycznia 2008 r. (decyzja k. 10 a.r.).

W dniu 20 czerwca 2013 r. M. T. wniósł odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o jej uchylenie w całości i ustalenie, że odwołujący się jest całkowicie niezdolny do pracy oraz przyznanie stałej renty socjalnej. Podniósł, iż od 2007 r. cierpi na(...). Z powodu swoich zaburzeń od wielu lat(...) w L., jak i za granicą. (...) i związane z nią zaburzenia osobowościowe doprowadziły do problemów prawnych oraz uniemożliwiają mu ułożenie sobie życia osobistego. W ocenie wnioskodawcy nie można zgodzić się z decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L., który pomimo całkowitej niezdolności do pracy odwołującego się nie przyznał mu renty socjalnej, gdyż

cierpi on na chorobę, która uniemożliwia mu podjęcie stałej pracy zarobkowej, szansy na usamodzielnienie się oraz wymaga stałej opieki osób trzecich, co kwalifikuje do pobierania stałej renty socjalnej (odwołanie k. 2 - 4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego odrzucenie wskazując, iż nie zostało przez wnioskodawcę własnoręcznie podpisane, dlatego nie spełnia wymogów formalnych wynikających z art. 477¹⁰ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego. Lekarz Orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 26 kwietnia 2013 r. uznał ubezpieczonego za całkowicie niezdolnego do pracy do 30 kwietnia 2015 r. i ustalił, że całkowita niezdolność do pracy powstała 20 kwietnia 2009 r. i niezdolność ta nie pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole przed 25 rokiem życia tj. w okresie od 31 stycznia 1983 r. do 30 stycznia 2008 r. Z uwagi na powyższe wnioskodawca nie spełnia warunków do przyznania prawa do renty socjalnej. W związku z zarzutami podnoszonymi w treści odwołania Główny Lekarz Orzecznik O/ZUS w L. przywrócił wnioskodawcy termin do złożenia sprzeciwu od w/w orzeczenia. Na dzień 11 lipca 2013 r. wyznaczony został termin badania przez komisję lekarską ZUS (odpowiedź na odwołanie k. 6-6v a.s.).

Na rozprawie w dniu 5 listopada 2015 r. pełnomocnik wnioskodawcy adwokat P. J. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie prawa do renty socjalnej od dnia 1 marca 2013 r. do 30 września 2017 r. (k. 188 v a.s).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

M. T. urodzony (...), złożył w dniu 28 marca 2013 r. w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w L. wniosek o rentę socjalną (wniosek k. 1-2v a.r.).

Z orzeczenia Lekarza Orzecznika z dnia 26 kwietnia 2013 r. wynika, że wnioskodawcę uznano za całkowicie niezdolnego do pracy do dnia 30 kwietnia 2015 r., niezdolność istniała 20 kwietnia 2009 r., nie pozostaje jednak w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w okresie od 31 stycznia 1983 r. do 30 stycznia 2008 r. (k.7 a.r.).

Biorąc pod uwagę powyższe organ rentowy wydał decyzję odmawiającą wnioskodawcy prawa do renty socjalnej (decyzja – k. 10 a.r.).

Wobec sprzeciwu wnioskodawcy Komisja Lekarska orzeczeniem z dnia 11 lipca 2013 r. także uznała skarżącego za całkowicie niezdolnego do pracy do dnia 30 kwietnia 2015 r., określając datę powstania niezdolności na 20 kwietnia 2009 r., stwierdzając jednocześnie, że całkowita niezdolność do pracy nie pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Całkowita niezdolność do pracy nie pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w okresie od 31 stycznia 1983 r. do 30 stycznia 2008 r. (k. 14 a.r.).

Kolejną decyzją z dnia 12 lipca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wnioskodawcy prawa do renty socjalnej podnosząc, iż Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 11 lipca 2013 r. ustaliła, że wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy, a całkowita niezdolność powstała 20 kwietnia 2009 r. i nie pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej (decyzja k. 15 a.r.).

Wnioskodawca był dzieckiem dobrze ułożonym, śmiałym i otwartym do ludzi. Był on najmłodszy z pięciorga rodzeństwa i nie sprawiał żadnych problemów wychowawczych. Uczęszczał do Liceum Ogólnokształcącego nr (...) w L., a pierwsze niepokojące objawy w jego zachowaniu ujawniły się w klasie maturalnej. W szczególności odwołujący zaczął się zmieniać, izolować od otoczenia. Matka odwołującego była dwukrotnie wzywana do nauczyciela w-f, który twierdził, że wnioskodawca zachowuje się niestosownie, przedrzeźniając go oraz nie podporządkowując się do jego poleceń. Wnioskodawca twierdził, że nauczyciel wziął się na niego. W domu zamykał się w pokoju, gdy matka wołała, żeby przywitał się z gośćmi, reagował agresją słowną. Wnioskodawca studiował socjologię na(...) L.. (...). Do szpitala

trafił w kwietniu 2009 r., po interwencji policji, która namawiała go, żeby pojechał do szpitala, bo nie chciał się zgodzić. Uciekł z Izby Przyjęć, znów interweniowała policja. W marcu 2012 r. zgłosił się do Ośrodka (...) w L.. Leczył się także kilkakrotnie na oddziale w szpitalu w A.. Wnioskodawca w chwili obecnej leczy się systematycznie, nie ma ostrych objawów, ale ma w osobowości(...). Jak się do niego coś mówi, nie odpowiada, jakby nie słyszał, trwa to zazwyczaj kilka sekund. Po chwili tak jakby wraca z tego swojego świata. Podobne objawy miał już w trakcie studiów. Jest samotny, nie ma własnej rodziny, mieszka z rodzicami (zeznania świadków B. B. (1) k. 86v-87 a.s., zeznania świadka A. B. k. 87 a.s., zeznania świadka Z. T. k. 87- 87v a.s., zeznania świadka A. K. k. 97v a.s., zeznania świadka P. K. k. 112v-113 a.s.).

W toku postępowania sądowego w celu ustalenia prawidłowości wydanej decyzji, został przeprowadzony dowód z opinii biegłych lekarzy sądowych: psychiatry E. L. i psychologa B. B. (2). W dniu 9 lutego 2015 r. biegli wydali opinię, zgodnie z którą u wnioskodawcy rozpoznano (...), uznając wnioskodawcę za całkowicie niezdolnego do pracy i ustalając datę jej powstania w trakcie nauki w szkole przed 25 rokiem życia, tj. przed 31 stycznia 2008 r. i orzekając okres trwania niezdolności do dnia 30 września 2017 r. (opinia k. 138-138v a.s.).

W uzasadnieniu biegli wskazali, iż(...) rozpoczęła się u wnioskodawcy znacznie wcześniej, niż wystąpił pierwszy ostry epizod psychotyczny, który spowodował hospitalizację w 2009 r. W ocenie biegłych z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, że poważną dekompensacją była niemożność kontynuacji nauki, mimo sprawnego intelektu wiosną 2009 r. Potwierdza tę datę informacja lekarza psychiatry, który opiekował się opiniowanym podczas pierwszej hospitalizacji. Co prawda opiniowany z trudem ukończył studia, lecz jego dalsza droga życia wskazuje na niemożność podjęcia zajęcia zgodnego z wykształceniem, niemożność utrzymania się w pracach znacznie poniżej jego wykształcenia. Zgodnie z wiedzą medyczną (...)rozpoczyna się znacznie wcześniej przed wystąpieniem ostrego(...). W fazie prodromalnej często obserwowane objawy nie są charakterystyczne. Występują zaburzenia zachowania, używanie substancji psychoaktywnych, izolowanie się od otoczenia, co miało miejsce u opiniowanego. W ocenie biegłych u wnioskodawcy istnieje całkowita niezdolność do pracy, która powstała w trakcie nauki w szkole przed 25 rokiem życia tj. przed 31 stycznia 2008 r. (opinia k. 138-138v a.s.).

Organ rentowy w piśmie procesowym z dnia 2 kwietnia 2015 r. wniósł zastrzeżenia do powyższej opinii w części dotyczącej daty powstania całkowitej niezdolności do pracy wnosząc o przekazanie pełnej historii choroby ubezpieczonego z hospitalizacji w dniach od 20 kwietnia 2009 r. do 14 maja 2009 r. ze Szpitala (...) w L. i następnie dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej celem zajęcia stanowiska odnośnie argumentacji podnoszonej przez organ rentowy w załączonym piśmie. W uzasadnieniu wskazano, iż dokumentacja ta jest nośnikiem rzetelnych danych o początku choroby odwołującego bez potrzeby ustalania takich danych na zasadzie prawdopodobieństwa (k. 148-149 a.s.).

W opinii uzupełniającej z dnia 12 maja 2015 r. biegli z zakresu psychologii B. B. (2) i psychiatrii E. L. podtrzymali opinię główną z dnia 9 lutego 2015 r. Ustosunkowując się do zastrzeżeń organu rentowego podnieśli, iż zdają sobie sprawę z popularności teorii, zgodnie z którą używanie substancji (...) może być jedną z przyczyn wystąpienia (...). Podkreślili również, iż w fazie prepsychotycznej (prodromalnej) często występują objawy niecharakterystyczne dla (...) Należą do nich zaburzenia zachowania, załamanie linii życiowej, izolowanie się od otoczenia, używanie substancji psychoaktywnych, które często łagodzą przykre dolegliwości i objawy choroby, co zdaniem biegłych miało miejsce u opiniowanego – potwierdzają to zeznania świadków. Ponadto biegli wskazali, iż w dokumentacji medycznej z leczenia szpitalnego brak jest informacji dotyczących ostatnich lat przed zachorowaniem, co nie oznacza, że zmiany funkcjonowania nie było. Powoływanie się na historię choroby z pierwszej hospitalizacji jest mało wiarygodne z uwagi na bardzo skąpe obserwacje, brak pełnego badania (...) absolutny brak badania (...), które powinno być przeprowadzone podczas pierwszej hospitalizacji. Wskazali również, iż lekarz leczący podał nieprecyzyjną datę początku choroby, niczym nie uzasadniając swoich wniosków. Nie zgodzili się z zarzutem, że wskazali datę początku choroby jedynie dla potrzeb orzeczniczych (opinia k. 157 a.s.).

Do powyższej opinii zastrzeżenia złożył Przewodniczący Komisji Lekarskich ZUS, domagając się dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego psychiatry, polemizując z wnioskami wyciągniętymi przez biegłych w opiniach z dnia 9 lutego 2015 r. i 12 maja 2015 r. (pismo procesowe k. 168 a.s.).

Sąd postanowił oddalić wniosek dowodowy organu rentowego o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego psychiatry i dopuścić dowód z opinii uzupełniającej biegłej psychiatry E. L. (k. 170v a.s.).

W opinii uzupełniającej z dnia 14 lipca 2015 r. biegła z zakresu psychiatrii E. L. podtrzymała opinię główną z dnia 9 lutego 2015 r. wraz z opinią uzupełniającą z dnia 12 maja 2015 r. W uzasadnieniu wskazała, iż kserokopia historii choroby z pierwszej hospitalizacji psychiatrycznej zawiera badanie lekarskie w Izbie Przyjęć z 20 kwietnia 2009 r. z rozpoznaniem obserwacji w kierunku(...). Pojedyncze wpisy w dniach 20, 21, 22, 23, dotyczące unieruchomienia mechanicznego z powodu pobudzenia i agresji oraz wpis z dnia 24 kwietnia (...). Historia choroby zawiera także krótki, nieusystematyzowany wywiad od matki z dnia 21 kwietnia 2009 r. Pierwsze badanie stanu (...) dnia 21 kwietnia 2009 r. zawiera trzy zdania. Wypisany na prośbę rodziny 14 maja 2009 r. i tego samego dnia przyjęty do Kliniki (...) w L., skąd został wypisany w dniu 1 czerwca 2009 r. na własne żądanie. Odnotowano tendencje dysymulacyjne i brak poczucia choroby. Nie postawiono ostatecznego rozpoznania. Jednak dalsza historia chorowania wnioskodawcy nie budzi żadnych wątpliwości, co do jego (...) Zdaniem biegłej sformułowany przez Przewodniczącego Komisji Lekarskich ZUS zarzut dotyczący braku pełnego badania psychiatrycznego podczas pierwszej hospitalizacji jest nieuprawniony. W konkluzji wskazała, iż należy brać pod uwagę opis funkcjonowania odwołującego przedstawiony przez rodzinę i zaprzyjaźnione z nią osoby, podczas rozprawy z dnia 21 lutego 2014 r. W opinii biegłej wywiad ten wnosi istotne informacje, dotyczące okresu przed ostrym wybuchem choroby. Podkreśliła także, iż dobry wywiad rodzinny stanowi integralną część (...) (opinia uzupełniająca k. 171 a.s.).

W ocenie Sądu wniosek dowodowy organu rentowego dotyczący przeprowadzenia dowodu z opinii innego biegłego z zakresu psychiatrii nie był uzasadniony. Odmienna ocena stanu zdrowia odwołującego dokonana przez organ rentowy, nie zawierała konkretnych i przekonujących argumentów podważających miarodajność dotychczasowych opinii, a co za tym idzie nie mogła zdaniem Sądu decydować o zasadności dopuszczenia dowodu z opinii kolejnego biegłego, w tym przypadku z zakresu psychiatrii. Wskazać należy, że zarówno doktryna jak i orzecznictwo stoją na stanowisku, że potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 1999 r., sygn. akt I PKN 20/99, OSNAPiUS 2000, Nr 15, poz. 479).

Zatem Sąd Okręgowy nie prowadził dalszego postępowania dowodowego. Byłoby to uzasadnione tylko wówczas, kiedy sporządzone opinie są sprzeczne lub niewłaściwie uzasadnione. Sąd Okręgowy miał w tym zakresie na względzie stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 27 lipca 2010 r. (II CSK 119/10, LEX nr 603161) oraz postanowieniu z dnia 19 sierpnia 2009 r. (III CSK 7/09, LEX nr 533130) zgodnie, z którym Sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dalszych opinii biegłych lub opinii instytutu, gdy zachodzi taka potrzeba a więc wtedy, gdy przeprowadzone już opinie zawierają istotne luki, są niekompletne, bo nie odpowiadają na postawione tezy dowodowe, niejasne, czyli nienależycie uzasadnione lub nieweryfikowalne to jest, gdy przedstawione ekspertyzy nie pozwalają organowi orzekającemu zweryfikować zawartego w niej rozumowania, co do trafności wniosków końcowych. Taka sytuacja nie zachodziła w rozpoznawanej sprawie.

W ocenie Sądu, opinie biegłych z zakresu psychologii i psychiatrii (główna i uzupełniająca) zostały opracowane przez specjalistów posiadających wysokie kwalifikacje zawodowe i doświadczenie z zakresu schorzeń występujących u skarżącego. Biegli wszechstronnie ocenili stan zdrowia wnioskodawcy i wydali opinię po jego przebadaniu i po zapoznaniu się z treścią dokumentacji medycznej zgromadzonej w aktach sprawy. Opinie zostały należycie i wnikliwie uzasadnione, zaś wnioski w nich zawarte były logiczne i przekonujące. Opinie uwzględnione przez Sąd nie zawierają sprzeczności i mają charakter całościowy, gdyż zawierają analizę chorób występujących u odwołującego się oraz określenie ich wpływu na jego zdolność do pracy. Biegli jednoznacznie wskazali, iż ze względu na stan (...) opiniowany jest całkowicie niezdolny do pracy i niezdolność ta pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu, powstałym w trakcie nauki w szkole przed 25 rokiem życia, to jest przed 31 stycznia 2008 r.

Ponadto, należy zwrócić uwagę na treść wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2007 r. (III UK 130/06, OSNP 2008/7-8/113, Lex 368973), zgodnie, z którym „Opinia biegłych dostarcza sądowi wiedzy specjalistycznej koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rentowe, w tym rodzaju występujących

schorzeń, stopnia ich zaawansowania i nasilenia związanych z nimi dolegliwości, stanowiących łącznie o zdolności do wykonywania zatrudnienia lub jej braku. Sąd nie może - wbrew opinii biegłych - oprzeć ustaleń w tym zakresie na własnym przekonaniu". Sąd orzekający to stanowisko w pełni podziela uznając, że stan zdrowia skarżącego powoduje wystąpienie u niego całkowitej niezdolności do wykonywania pracy i niewątpliwie pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu, powstałym przed ukończeniem 25 roku życia.

Sąd Okręgowy obdarzył również wiarą dowody z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego i aktach niniejszego postępowania. Ich treść, forma oraz fakt sporządzenia przez uprawnione podmioty nie budziła wątpliwości Sądu oraz nie była kwestionowana przez strony.

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 4 ust 1 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 roku, poz. 982, ze zmianami), renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- a) przed ukończeniem 18 roku życia;
- b) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia;
- c) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Rozstrzygnięcie o zasadności odwołania ubezpieczonego od decyzji organu rentowego odmawiającej mu prawa do renty socjalnej wymagało ustalenia, czy u ubezpieczonego istnieje całkowita niezdolność do pracy wynikająca z naruszenia sprawności organizmu powstałego w/w okresach. W tym celu Sąd zasięgnął opinii biegłych z zakresu psychiatrii i psychologii, którzy w złożonej opinii (głównej i uzupełniających) rozpoznali u ubezpieczonego(...) powodującą, że ubezpieczony jest osobą całkowicie niezdolną do pracy, przy czym przewidywany okres trwania tej niezdolności to 30 września 2017 r. Z opinii biegłych, mającej oparcie w dokumentacji medycznej, wynika, że(...), które skutkuje u wnioskodawcy całkowitą niezdolnością do pracy powstało w trakcie nauki w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia, a zatem w okresie, o których mowa w art. 4 ustawy o rencie socjalnej. W tym stanie rzeczy i mając na uwadze powyższe przepisy, Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił M. T. prawo do renty socjalnej od dnia 1 marca 2013 r., to jest od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie (art. 129 ust. 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS), do dnia 30 września 2017 r.

Z tych względów i na mocy powołanych wyżej przepisów oraz na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd orzekł, jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł w punkcie II wyroku przyznając adwokatowi P. J. od Skarbu Państwa – Sądowi Okręgowego w Lublinie kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych, którą należy powiększyć o należny podatek od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (§ 12 ust. 2 w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.).